

Sygn. akt

III AUa 520/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **18 września 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Mirosław Szwagierczak
	Sędziowie:	SSA Irena Mazurek (spr.) SSA Alicja Podczaska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Elżbieta Stachowicz

po rozpoznaniu w dniu **18 września 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **A. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o przeliczenie emerytury

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **22 marca 2013 r.** sygn. akt **IV U 1667/11**

zmienia pkt I zaskarżonego wyroku w ten sposób, że oddala odwołanie.

Sygn. akt III AUa 520/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 18 września 2013 r.

Decyzją z dnia 26 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił A. S. przeliczenia emerytury przy uwzględnieniu wynagrodzeń za lata 1977 – 1981 z okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Spółdzielni (...) w Ł..

W podstawie prawnej decyzji powołane zostały ogólnie przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), a w uzasadnieniu faktycznym przyjętego rozstrzygnięcia organ rentowy w lapidarny sposób stwierdził, że przeliczenie podstawy wymiaru świadczenia z uwzględnieniem wynagrodzenia za wyżej wskazany okres może nastąpić wyłącznie po przedłożeniu list płac zawierających wyszczególnione kwoty należnych do wypłaty wynagrodzeń.

Wnioskodawca A. S. odwołał się do Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie. W odwołaniu z dnia 18 listopada 2011 r. wnioskodawca wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez zobowiązanie organu rentowego do ponownego ustalenia wysokości emerytury przy uwzględnieniu wynagrodzeń za lata 1977 – 1981 z okresu zatrudnienia w (...)Spółdzielni (...) w Ł., zarzucił, że wbrew stanowisku ZUS istnieją pełne ku temu podstawy, jako że choć nie posiada list płac to jednak uzyskane z archiwum dokumenty płacowe pozwalają na ustalenie wysokości pobranych wynagrodzeń za pracę.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 8 grudnia 2011 r. pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wnosił o oddalenie żądania odwołania, podkreślając, że przedłożone przez wnioskodawcę karty zarobkowe ze spornego okresu zawierają wyłącznie odrębne wpisy oznaczone jako: „godz.”, „zarobek”, „urlop”, „wysługa”, przy drukowanych wpisach „winien”, „ma”, co w żaden sposób nie pozwala na ustalenie faktycznej podstawy wymiaru składek.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie, po rozpoznaniu odwołania A. S., wyrokiem z dnia 22 marca 2013 r. (sygn. akt IV U 1667/11):

- w pkt I zmienił zaskarżoną decyzję nakazując organowi rentowemu przeliczenie emerytury wnioskodawcy od dnia 18 kwietnia 2011 r., w ten sposób, aby w części socjalnej świadczenia uwzględnić kwotę bazową obowiązującą w dacie przyznania prawa do emerytury,

- w pkt II zaś, w pozostałej części odwołanie oddalił.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca A. S. ur. (...) w okresie od 28 listopada 1996 r. do 18 kwietnia 2011 r. pobierał świadczenie rentowe – rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Do ustalenia wysokości renty przyjęto WWPW 103,25% z siedmiu kolejnych lat kalendarzowych (1982-1988) na podstawie zaświadczenia Rp-7 pracodawcy wnioskodawcy (...) Spółdzielni (...) w Ł.. W okresie pobierania renty odwołujący nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu, czy ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. W dniu 17 marca 2011 r. A. S. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury w związku ze zbliżającym się osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, wskazując, iż do ustalenia podstawy wymiaru emerytury należy uwzględnić przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne lub na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z dziesięciu kolejnych lat kalendarzowych 1986-1996. Równocześnie zalegające wówczas w aktach ZUS dokumenty płacowe (w tym wpisy w legitymacji ubezpieczeniowej) nie dozwalały na wyliczenie WWPW emerytury z dwudziestu lat kalendarzowych z całego okresu ubezpieczenia wnioskodawcy. Decyzją z dnia 11 maja 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał A. S. prawo do emerytury począwszy od dnia 18 kwietnia 2011 r. przyjmując do ustalenia jej wysokości zwaloryzowaną podstawę wymiaru renty, jak też w części socjalnej świadczenia kwotę bazową w wysokości jaka ostatnio posłużyła do ustalenia wysokości renty tj. 883,15 zł. Po nabyciu prawa do emerytury wnioskodawca – nie pozostający nadal w ubezpieczeniu - kilkakrotnie występował bezskutecznie do ZUS o przeliczenie świadczenia, w tym ostatnio wnioskiem z dnia 3 października 2011 r., w którym powoływał się na przedłożoną, a uzyskaną z archiwum dokumentację płacową z lat 1977-1981 z okresu zatrudnienia w (...)Spółdzielni (...) w Ł., co skutkowało – zaskarżoną w niniejszym postępowaniu – kolejną odmowną decyzją ZUS. Opierając się następnie na przedstawionym przez organ rentowy na żądanie Sądu symulacyjnym wyliczeniu WWPW

emerytury odwołującego z dwudziestu lat kalendarzowych z całego okresu jego ubezpieczenia uwzględniającego także wynagrodzenia ze spornego okresu 1977-1981, Sąd Okręgowy w Rzeszowie ustalił, że wskaźnik ten wyniósłby 75,38%, będąc tym samym niższym od poprzednio obliczonego. W świetle powyższych ustaleń Sąd I instancji – dokonując oceny prawnej sprawy- uznał, że jakkolwiek niezasadne jest żądanie wnioskodawcy przeliczenia emerytury w trybie art. 110 czy art. 111 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), ponieważ nie wystąpiły przewidziane ku temu określone w powołanych przepisach przesłanki (w tym w szczególności ten z art. 111 ust. 1 odniesiony do konieczności wykazania wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wyższego od poprzednio obliczonego), to jednak oczekiwanie na zwiększoną wypłatę świadczenia jest o tyle uzasadnione, o ile organ rentowy w decyzji pierwszorzazowej popełnił błąd w ustaleniu jego wysokości przyjmując w części socjalnej niewłaściwą, bo nieobowiązującą w dacie przyznania emerytury kwotę bazową. W podstawie prawnej wyroku powołany został art. 477⁽⁽¹⁴⁾⁾ § 1 i § 2 kpc.

Wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 22 marca 2013 r. w części nakazującej przeliczenie emerytury wnioskodawcy (pkt I wyroku) zaskarżony został przez pozwanego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.. W apelacji z dnia 26 kwietnia 2013 r. (v. k. 37) pozwany organ rentowy zarzucając zarówno naruszenie prawa materialnego jak i procesowego wnosił o zmianę zaskarżonej części rozstrzygnięcia Sądu I instancji poprzez oddalenie także w tym zakresie odwołania wnioskodawcy. W krótkim uzasadnieniu wniesionego środka odwoławczego skarżący w szczególności zarzucał, że treść zaskarżonej decyzji, jak też zakres odwołania nie uprawniały Sądu Okręgowego do oceny prawidłowości pierwszorzazowej decyzji emerytalnej (niezależnie od tego, iż ocena ta stanowiąca o rzekomym błędzie ZUS w świetle przepisów obowiązującego prawa jest oczywiście wadliwa), a z kolei mające tu jedynie swoje zastosowanie art. 110 i art. 111 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), w świetle ustaleń faktycznych sprawy nie uprawniały Sądu I instancji do wydania zaskarżonego orzeczenia.

Wnioskodawca (...) nie ustosunkował się do treści apelacji organu rentowego.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R., zważył co następuje;

Apelacja jest w pełni zasadna, co skutkować musi wydaniem orzeczenia reformatoryjnego.

Zaskarżona bowiem część wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 22 marca 2013r. - jak trafnie podnosi skarżący- w sposób oczywisty narusza zarówno prawo procesowe jak i materialne.

Przede wszystkim już na wstępie zgodzić się z pozwanym organem rentowym przyjdzie, iż Sąd I instancji w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy nie był uprawniony do oceny legalności decyzji ZUS z dnia 11 maja 2011 r. przyznającej A. S. prawo do emerytury i ustalającej wysokość tego świadczenia. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyłącznie bowiem treść zaskarżonej decyzji i związane z nią żądanie odwołania wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczeniach sądu pracy i ubezpieczeń społecznych (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r. II UZ 52/99 OSNP 2000/15/601, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2007 r. I UK 307/06 LEX nr 688845), co w odniesieniu do zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji ZUS z dnia 26 października 2011 r. i żądaniu odwołania ograniczającego się wyłącznie do przeliczenia emerytury przy uwzględnieniu nowo wykazywanych wynagrodzeń z lat 1977-1981 oznaczało, iż ocena prawna sprawy zawężona być musiał do badania wystąpienia przewidzianych w art. 110 i art. 111 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) przesłanek pozwalających na ponowne ustalenie wysokości pobieranego przez wnioskodawcę świadczenia. W tym stanie rzeczy zaskarżone rozstrzygnięcie Sądu I instancji wydane więc zostało z naruszeniem zarówno art. 321 § 1 kpc jak i art. 477⁽⁽¹⁴⁾⁾ § 2 kpc.

Niezależnie od tego, gdyby nawet dopuścić możliwość oceny prawidłowości pierwszorzazowej decyzji emerytalnej (przyjmując w tym względzie, że roszczenie wnioskodawcy dotyczyło ogólnie zwiększenia wysokości pobieranej emerytury, a podstawa prawna zaskarżonej decyzji była nie do końca adekwatna do istoty tak określonego roszczenia – tu przy wskazaniu na art. 114 ust. 1 ustawy emerytalno – rentowej – podobnie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2008 r. I UK 88/08 OSNP 2010/7-8/100), to przyjęte przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie w tym względzie rozstrzygnięcie w sposób oczywisty narusza art. 53 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), określający zasady ustalania wysokości emerytury. Zgodnie bowiem z powołanym przepisem możliwość przyjęcia aktualnej w dacie wniosku emerytalnego kwoty bazowej do ustalenia tzw. „części socjalnej” świadczenia wynoszącej 24% tej kwoty bazowej – przy podstawie wymiaru emerytury będącej podstawą wymiaru dotychczas pobieranego świadczenia rentowego (art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalno – rentowej), a więc tak jak w przypadku wnioskodawcy - ograniczona została wyłącznie do sytuacji gdy zainteresowany po nabyciu prawa do renty podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (ust. 4 omawianego przepisu). To jednak nie miało miejsca w odniesieniu do A. S.. Z drugiej zaś strony możliwość uwzględnienia aktualnej w dacie wniosku emerytalnego kwoty bazowej w części socjalnej świadczenia mogłaby się wiązać z przyjęciem tak określonej kwoty, również w podstawie wymiaru emerytury, ale to oznaczałoby konieczność ustalenia tej podstawy na nowo w myśl art. 15 co przewiduje art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalno – rentowej. W przypadku jednak odwołującego również tak określona możliwość nie wystąpiła, a to już z tego zasadniczego względu, że we wniosku emerytalnym podał on konkretnie czasokres z którego podstawa wymiaru świadczenia miała być obliczona (lata 1986 -1996), a był to czasokres nie mieszczący się w pełni w dwudziestoleciu poprzedzającym rok w którym zgłoszono wniosek (tu lata 1990 -2010). Co więcej wnioskodawca nie wykazał także wówczas wynagrodzeń z dwudziestu lat kalendarzowych z całego okresu jego ubezpieczenia. To zaś determinowało – tak jak przyjął to organ rentowy - konieczność ustalenia podstawy wymiaru emerytury w wysokości zwaloryzowanej podstawy wymiaru renty (art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalno - rentowej).

Z tych wszystkich więc wyżej naprowadzonych względów i na podstawie art. 386 § 1 kpc należało orzec jak w sentencji.

(...)

-(...)